

УДК 343.24

О.Г. КРИКУШЕНКО,

канд. юрид. наук, Північно-Східне міжрегіональне управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції України

КРИМІНАЛЬНЕ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ЙОГО СУЧАСНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Ключові слова: кримінальне покарання, позбавлення волі, ув'язнений, засуджений, строк покарання, виконання та відбування покарання

Сьогодні актуальною є потреба постійного пошуку та удосконалення ефективних державних і громадських засобів протидії злочинності. Серед них найбільш суворий інститут державно-правового примусу – це кримінальне покарання у виді позбавлення волі на певний строк і довічне позбавлення волі. Не зважаючи на те, що стратегічним напрямком вдосконалення системи виконання покарань в Україні є зменшення кількості покарань, пов'язаних із позбавленням волі, більше 90 % санкцій чинного Кримінального кодексу України містять в своїй структурі означені види покарань [1]. Також, близько 60 % статей особливої частини Кримінально-виконавчого кодексу України присвячені правовому регулюванню позбавлення волі [2]. Прагнення до реалізації Європейського виміру у зовнішній і внутрішній політиці України, яке ускладнюється різким погіршенням рівня життя більшості громадян, також підкреслюють актуальність досліджень в цьому напрямку.

Ступень наукової розробки проблем кримінального покарання у виді позбавлення волі залишається найбільш залежною від загальнодержавних політико-правових концепцій і реальних соціально-економічних умов існування країни. Формування сучасних поглядів на цей окремий інститут державно-правового примусу фактично почалось після прийняття

Конституції України 1996 року, яка в ч.Ш ст.63 вперше закріплює загальний правовий статус засудженого [3]. Серед перших українських вчених, які в подальшому приймали безпосередньо участь в розробці проекту Нового Кримінально-виконавчого кодексу України 2003 року, були наступні: О. Бандурка, Л. Багрій-Шахматов, Т. Денисова, П. Барнацький, І. Богатирьов, В. Львовичкін, В. Петков, Г. Радов, В. Севостьянов, А. Степанюк, Є. Стрельцов, В. Трубников, С. Фаренюк, М. Хомич, І. Штанько та ін. При цьому слід зауважити, що у зв'язку зі сталою інерційністю правових та інституційних засад існування колишньої радянської виправно-трудова системи, окремі її елементи було неможливо остаточно зруйнувати або швидко змінити.

Оскільки означена стаття має безпосередній зв'язок із науковим напрямом «Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки» (п.5.11) [4], її метою є розробка та визначення концептуальних підходів до виконання та відбування кримінального покарання у виді позбавлення волі та методології їх дослідження в межах окремого інституту державно-правового примусу.

Необхідність постійного пошуку і удосконалення найбільш ефективних засобів протидії злочинності і запобігання злочинам з боку суспільства і держави обумовлюється взагалі існуванням держави, яка за допомогою дискреційних приписів права забезпечує реалізацію своїх функцій.

Роздуми про те, що це за феномен (злочинність), в чому його причини, хто такі злочинці і чому вони порушують закони, можна знайти в працях багатьох вчених з найдавніших часів до наших днів: філософів, істориків, правознавців, психологів, соціологів, психіатрів і багато інших. Питаннями злочинності впродовж всієї людської цивілізації займалися і займаються політичні, державні та громадські діячі [5, с.9].

Довгий шлях цивілізаційного розвитку людства до визнання саме людини найвищою соціальною цінністю завжди супроводжував-

ся масовим знищенням людей. Від Біблейських «Всесвітнього потопу», спалення Содому і Гоморри до Всесвітніх війн (1914–1918) і (1939–1945), в яких загинуло мільйони людей. Точно не відома кількість жертв міжрелігійних, міжетнічних, міжкласових революційних збройних конфліктів. Окремі відомості стають відомі суспільству після багатьох років їх втаємничення.

Так, за даними англійського дослідника Норриса Макуїртера, які він опублікував в книзі «Book of Milleniom Records» By Norris Mc Whirter (Virgin Publisching Ltd, 1999), на території колишньої Російської імперії, СРСР в ХХ сторіччі означеної вище другої Світової Війни було знищено більш 36 млн. осіб. Окремі узагальнені дані наводяться в наступній таблиці:

Таблиця – Найбільші масові вбивства в історії людства в ХХ сторіччі

Дата	Подія	Кількість жертв
1917–1921	Революція, громадянська війна і післявоєнний голод за часів Леніна	Більше 6,3 млн
1931–1932	Голодомор серед селян на Україні, Північному Кавказі, Поволжі, Казахстані за часів Сталіна	7 млн
1936–1938	«Сталінська чистка» радянських, партійних і військових кадрів	8 млн
1921–1960	Смерті від голоду, хвороб, катувань і страт в радянських таборах	19 млн

За часів другої Світової Війни, лише з квітня 1941 року по травень 1945 року Німеччиною в Європейських країнах було знищено біля 5,7 млн. осіб (Це явище мало назву «Endlosung» – з німецької «остаточне рішення» або голокост [6, с.178].

Якщо практика застосування позбавлення волі під час революції, громадянської і другої Світової Війни на території СРСР базувалась на принципі – «класової, пролетарської, революційної, а потім соціалістичної правосвідомості», то в Німеччині масове застосування позбавлення волі також ґрунтувалось (з 1932 по 1945 роки) на принципах: що «право – воля Фюрера», застосувати кримінальне покарання суди повинні спираючись на «націонал-соціалістичну совість народу». Тобто, судова гілка влади як СРСР, так і Німеччини, формально залишаючись незалежними, фактично знаходились під постійним впливом тотальної державної ідеології комуністичної – в СРСР і націонал-соціалістичної в Німеччині.

Реалізуючи нацистську політичну концепцію «gleich-schaltung», яка передбачала підкорення усіх сфер життя Німеччини інтересам націонал-соціалістичного режиму,

рейхсміністр юстиції Німеччини і Президент академії германського права (1942–1945 років) Отто Тірак здійснював управління правоохоронними та судовими органами шляхом видання секретних директив під назвою «Судові листи», які змушували ці органи використовувати ув'язнення і позбавлення волі для знищення мільйонів громадян.

Так, 21.04.1943 року Отто Тірак і рейхсфюрер Генріх Гітлер затвердили (санкціонували) перевід ув'язнених-іноземців (євреїв, циган, поляків, росіян) із тюрем до концентраційних таборів, в яких останні були знищені [7].

Створення Нюрнберзького Міжнародного військового трибуналу, до якого увійшло декілька десятків юристів СРСР, США, Великобританії і Франції та засудження не конкретних фізичних осіб, а керівництва цілої країни. є в історії людства подією безпрецедентною. Цей судовий процес здійснювався з 20.11.1945 року по 01.10.1946 року. Під час його проведення було проведено 218 судових засідань, розглянуто 5330 документів, заслухано 240 свідків, вивчено більш 300 тисяч письмових свідочств, наданих під Присягою [8, с.328–329].

12 вищих посадових осіб Германського Рейху були засуджені до смертної кари (Мартін Борман – заочно); 3 – до довічного ув'язнення; 2 – до 20 років позбавлення волі; 1 – до 15 років позбавлення волі; 1 – до 10 років позбавлення волі (для виконання покарання у виді позбавлення волі була створена в'язниця в районі Шпандау (м. Берлін) з міжнародним статусом, який передбачав відповідну чергу організації охорони цієї в'язниці військовослужбовцями СРСР, США, Великобританії і Франції).

Також Трибунал визнав злочинними організаціями: СС, СД, Гестапо і керівництво нацистської партії (Кабінет Міністрів, Генеральний штаб і Верховне командування вермахту (ОКВ) злочинними організаціями визнані не були).

Жахливі наслідки другої Світової Війни спонукали світову спільноту до розробки і прийняття загального міжнародного договору про права людини, тому що чинний, на той час, Устав ООН недостатньо повно визначав саме права людини.

Загальна Декларація прав людини була прийнята на 183-му пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН резолюцією 217А(Ш) в м. Париж 10.12.1948 року. Це перший в історії міжнародних відносин документ, у якому проголошено широке коло основних свобод і прав людини, які підлягають загальній повазі і дотриманню.

Окремі учасники розробки і прийняття цього документу та й сучасні правники висловлювали зауваження відносно формально-юридичного переліку означених прав, які не мають конкретного інституційно-правового механізму їх реалізації [9].

Враховуючи ці зауваження, Генеральна Асамблея ООН в окремій частині Преамбули, проголосила Загальну декларацію прав людини в якості завдання, до виконання якого прагнути усі народи і держави задля того, щоб кожна людина і кожен орган суспільства постійно мали на увазі цю Декларацію, прагнули шляхом просвітництва і освіти сприяти повазі цих прав і свобод та забезпеченню шляхом

національних і міжнародних прогресивних заходів, загального і ефективного визнання і здійснення їх, як серед народів, держав-членів ООН, так і серед народів територій, які перебувають під їх юрисдикцією [10].

Саме спираючись на Загальну Декларацію прав людини, на I-му Конгресі ООН з запобігання злочинності і поведження з правопорушниками (1955 р.), були прийняті Мінімальні стандартні правила поведження з ув'язненими, які вперше звернули увагу міжнародної спільноти на окремий інститут державного примусу – кримінальне покарання у виді позбавлення волі [11].

Можна припустити, що Нюрнберзький процес (1945–1946), Загальна Декларація прав людини (1948), Мінімальні стандартні правила поведження з ув'язненими, (1955), активна діяльність міжнародних правозахисних організацій примусили керівництво СРСР та його головну «керуючу і спрямовуючу силу – КПРС» прийняти Постанову ЦК КПРС «Про подолання культу особистості та його наслідків» від 30.06.1956 року.

Як підкреслюють Е. Ширвіндт і Б. Утевський, «...в результаті ворожої діяльності Берії і його співучасників основні положення радянського кримінального законодавства про виправлення і перевиховання засуджених, як завдання кримінального покарання, а також Виправно-трудова кодекси Радянських республік (1924 і 1933 роки) були забуті і ігнорувались на протязі довгих років (1937–1953 років)» [12, с.70].

Процес реабілітації жертв політичних репресій, які згідно чинного на той час законодавства були визнані злочинцями та засуджені до смертної кари, або відбували покарання у виді позбавлення волі, досі триває. За остаточною даними кількість реабілітованих перевищує 5 млн осіб.

Як вказував видатний пенітенціарист ХХ сторіччя, «останній тюремовець Радянського Союзу – професор Зубков Олександр Ілліч (27.01.1939–17.02.2009): «тюрма потрібна любому політичному режиму... ми не знаємо тюрми. Тюрмну систему потрібно постійно

й прискіпливо вивчати, тому що суспільство поки не в змозі обходитись без тюрми» [13, с.48–49].

На нашу думку, для цього були підстави не лише особистого життєвого і наукового досвіду, а й незворотні наслідки сучасної епохи глобалізації та інформатизації всесвітнього масштабу. При цьому, на цей час, криміногенність глобалізації перебільшує її антикриміногенні можливості [14, с.20]. Вона надає виключні можливості для поширення міжнародного тероризму, транснаціональної організованої злочинності, корупції, економічних і фінансових злочинів, кіберзлочинності.

Означені питання, вже розглядалися на XI Конгресі ООН з попередження злочинності і поводження з правопорушниками (2005 р.).

Зрозуміло, що існуючі міжнародно-правові інституції і механізми вимушені шукати більш ефективні засоби протидії викликам криміногенним наслідкам глобалізації та інформатизації. Серед них – еволюційний перехід від декларативних, формально-юридичних міжнародно-правових актів (Декларацій, Пактів, Конвенцій, Протоколів, Актів, Принципів, Угод та інших документів) до взаємоузгоджених дій щодо створення незалежного постійного Міжнародного кримінального суду, який пов'язаний з системою ООН і поширює свою юрисдикцію відносно найбільш тяжких злочинів, які викликають турботу всього міжнародного співтовариства.

Преамбула Римського Статуту містить загальні підстави його розробки та втілення в практику міжнародно-правових відносин:

«Саме, пам'ятає про те, що за минуле сторіччя мільйони дітей, жінок і чоловіків стали жертвами немислимих злодіянь, які глибоко потрясли совість людства.

Знову підтверджуючи мету і принципи Статуту ООН, зокрема те, що усі держави утримуються від погрози силою, або її застосування проти територіальної недоторканості, або політичної незалежності будь-якої держави.

Підкреслюючи у зв'язку з цим, що ніщо в цьому Статуті не повинно розуміти, як надання права будь-якої держави-учасниці

втручатись в збройний конфлікт, або до внутрішніх справ іншої держави.

А також, що Міжнародний кримінальний суд доповнює національні органи кримінальної юстиції.

Маючи рішучість створити надійні гарантії поваги до здійснення міжнародного правосуддя та забезпечення його дотримання, країни-учасники, 17.07.1998 року, в Римі на Дипломатичній конференції повноважних представників під егідою ООН, прийняли Римський статут Міжнародного кримінального суду».

За його створення проголосувало 120 країн, проти – 7. Він набув чинності з 01.07.2002 року і на цей час ратифікований 105-ма країнами світу (Україна, США, Росія, Білорусь, Китай та Індія визнають Римський статут, але його не ратифікували, тому фактично не є країнами-учасниками цього Статуту) [15].

Фактично, це була спроба запропонувати Міжнародній спільноті проект Модельного кримінального, кримінально-процесуального і кримінально-виконавчого судочинства з урахуванням національних відмінностей в цій сфері.

На відміну від інших країн Німеччина у зв'язку з прийняттям Римського статуту Міжнародного кримінального суду в 2000–2002 роках прийняла шість федеральних законів, серед яких Закон про імплементацію Римського статуту до чинного законодавства Німеччини і Закон про співробітництво з Міжнародним кримінальним судом.

Міжнародний кримінальний суд (надалі – МКС) перший постійно-діючий міжнародний судовий орган, до компетенції кого належить переслідування осіб, відповідальних за вчинення основних міжнародних злочинів: геноцид, військові злочини, злочини проти людства, а також з 2010 року, за злочини агресії. Головними юридичними документами, які визначають повноваження МКС і порядок його роботи, є: Статут (Римський статут); Елементи злочинів; Правила доказування і процедури; Регламент Суду; Регламент Секретаріату; Угода про імунітети і привілеї; Фінансові правила та інші документи.

Але найбільш суттєвим є той факт, що МКС в якості основних видів покарань встановлює саме наступні:

- позбавлення волі на певний строк (на строк до 30 років);

- довічне позбавлення волі [15].

При цьому МКС передбачає можливість країнам-учасникам використовувати пенітенціарний комплекс (центр) району Схефенинген (м. Гаага) для утримання засуджених (звинувачених) в умовах, які відповідають міжнародним стандартам поведінки з ув'язненими, і забезпечують безпеку та захист прав і особливий статус ув'язнених цієї категорії (Глава 6 Регламенту МКС «Тримання під вартою» більш ретельно регулює питання тримання звинувачених і засуджених у пенітенціарному центрі).

Наступним концептуальним положенням є те, що Президія МКС має право в будь-який час призначити одного із суддів для здійснення інспекційної перевірки любого пенітенціарного центру, в якому утримуються звинувачені або засуджені. Після проведення інспекційної перевірки призначений для цього суддя надає Президії та Секретарю МКС конфіденційну доповідь, в якій висловлює свої висновки і рекомендації. За результатами вивчення та оцінки означеної доповіді Президія може прийняти будь-яке рішення або дії, необхідні для поновлення порядку і забезпечення безпеки в пенітенціарному центрі [16].

Концептуальний соціально-економічний підхід щодо дослідження функціональних зв'язків між злочином і покаранням свого часу використав видатний економіст Нобелівський лауреат Гері Беккер (США) [17], який в роботі «Злочин і покарання (економічний підхід)» визначив необхідні інформаційні параметри і функції, на яких повинна базуватись державна політика у сфері протидії злочинності із застосуванням кримінально-правового примусу.

Серед них вчений пропонує спиратись на наступні:

- кількість злочинів;
- збитки від вчинення злочинів;

- залежність розміру збитків від кількості злочинів;

- покарання, які перебільшують збитки (дохід) від вчиненого злочину;

- вірогідність затримання злочинців;

- витрати на боротьбу зі злочинністю;

- вид і форма покарання.

Як вказує Г. Беккер, ці параметри знаходяться між собою у таких функціональних зв'язках:

- 1) між кількістю злочинів і пов'язаних з ними витратами;

- 2) між кількістю злочинів і суворістю покарань;

- 3) між кількістю злочинів, за вчинення яких злочинці затримані, встановлена їх вина з одного боку і витратами бюджету на утримання поліції і судової системи;

- 4) між кількістю злочинів, за вчинення яких злочинці затримані і встановлена їх вина та витратами на їх тримання в місцях позбавлення волі і здійснення інших видів покарання;

- 5) між кількістю злочинів та витратами приватного сектору на забезпечення особистої безпеки та на затримання злочинців.

Роблячи окремі зауваження відносно реальної оцінки вартості ресурсів, втрачених злочинцями і державним бюджетом (із зарахуванням витрат приватного сектору) на вчинення, розкриття, затримання, засудження і утримання злочинців, Г. Беккер наводить наступні приклади: витрати вбивства можливо вимірюють втратою майбутнього заробітку жертви і злочинця, але досі не враховують цінності саме втраченого життя; витрати «трансфертів», корупційних, банківських обороток, інших замаскованих видів шахрайств з фінансовими ресурсами, незаконної приватизації державного і комунального майна не враховують ставлення суспільства до насильницького перерозподілу багатства, а також впливу відповідних ризиків на динаміку накопичення капіталу, не враховують наслідки інших злочинів, які вчиняють так звані «білі коміри» і значний рівень латентності та політичного впливу на означені види злочинів.

Стосовно зв'язку між кількістю злочинів, за вчинення яких злочинці затримані і засу-

джені, та витратами на їх тримання в місцях позбавлення волі, тобто реалізацію кримінального покарання у виді позбавлення волі, Г. Беккер вказує, що втрати злочинця, які пов'язані з його триманням в місцях позбавлення волі – це дисконтована сума втрачених його прибутків плюс те, як він сам оцінює свої втрати від позбавлення волі. Так як розмір втрачених прибутків і втрати від обмежень, пов'язаних з позбавленням волі у різних людей різні, вартість навіть однакового строку позбавлення волі не вимірюється однаково. Наприклад, вона буде вище у того, хто був би спроможний більше заробити на свободі. Витрати (рос. – «издержки») для кожного окремого злочинця будуть тим більше, чим більше строк позбавлення волі, тому що розмір втраченого прибутку безпосередньо залежить від строку позбавлення волі.

Загальна вартість покарань для суспільства являє собою суму вартості покарання для злочинців і втрат, пов'язаних з цим покаранням для суспільства. Як правило, витрати суспільства у випадку виконання позбавлення волі значно перебільшують витрати злочинців, тому що при цьому страждають також інші.

Г. Беккер на вищезначених прикладах формулює основи соціально-економічного підходу в дослідженні саме процесу виконання та відбування покарання у виді позбавлення волі. Його дослідження також підкреслює актуальність загальновідомих положень, вже набутих рівня аксіом, що скорочення злочинності забезпечується не суворістю покарання, а його невідворотністю за вчинення злочину, а також коли держава, завдяки своїй економічній спроможності і просвітницькій діяльності, доведе, що вільна праця на свободі дає людині більш вигідні результати для забезпечення свого рівня життя, ніж доходи від злочинної діяльності.

В цей час формування кримінально-правової системи Європейського Союзу здійснюється за наступними напрямками:

- уніфікація кримінального, процесуального, пенітенціарного (кримінально-виконавчого) права;

- створення європейських силових структур: поліція, суди, тюремна адміністрація;

- узгодження практики винесення судових вироків та призначення кримінальних покарань.

При цьому, слід підкреслити, що євроінтеграція не передбачає радикального вторгнення в сферу національної кримінальної юстиції країн-членів ЄС. Навпаки, вони здійснюють інтеграцію шляхом політики кооперації, координації і гармонізації кримінально-правової сфери [18, с.125–147].

До головних висновків віднесемо наступні:

- враховуючи історично-мінливий характер форми та змісту кримінального покарання у виді позбавлення волі, пропонується обмежити хронологічний період дослідження цього інституту державного примусу з другої половини ХХ сторіччя до нашого часу;

- міжнародна спільнота після ретельного, всебічного вивчення існуючих в різних країнах світу систем кримінального покарання визначає лише один – позбавлення волі (на певний час або довічне);

- Регламент Міжнародного кримінального суду (Глава 6 «Тримання під вартою») закріплює заборону катувань, тортур, або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність звинуваченого або засудженого, виду поводження і покарання, а також будь-яку дискримінацію за ознаками статті, віку, раси, кольору шкіри, мови, релігії або віросповідання, політичних або інших переконань, національного, етнічного або соціального походження, майнового стану, статусу по народженню або іншого статусу;

- державна влада України, поступово наближуючи свої прагнення бути повноправним суб'єктом правової демократичної Європейської спільноти, повинна зробити відповідні кроки до ратифікації, імплементації Римського статуту і співробітництва з МКС.

На жаль, навіть із обмежених інформаційних ресурсів щодо стану злочинності і уза-

гальноюючого показника результатів ефективності системи державного управління в Україні (ВВП на душу населення) наша країна має найнижчі показники в Європі. Окремими питаннями, які визначають основні концептуальні підходи сучасного дослідження процесів виконання та відбування покарання у виді позбавлення волі, є наступні:

– неадекватна оцінка ролі і місця кримінально-виконавчої системи України у сфері національної безпеки держави;

– невідповідність між правами та інституційним забезпеченням процесів виконання та відбування кримінального покарання у виді позбавлення волі;

– недостатня інформаційна, наукова та навчальна база досліджень у сфері виконання кримінальних покарань;

– недосконалість та незабезпеченість системи засобів виправлення і ресоціалізації засуджених до позбавлення волі різних категорій;

– відсутність роботи з боку державних і громадських інституцій щодо реалізації Концепції забезпечення захисту законних прав і інтересів осіб, які потерпіли від злочинів (2004 р.); Концепції реформування державної кримінально-виконавчої служби України (2008 р.), інших актів у цій сфері.

Сукупність вищезначених висновків й окремих питань, які визначають основні концептуальні підходи сучасного дослідження процесів виконання та відбування покарання у виді позбавлення волі, повинні надалі сприяти оновленню науково-теоретичних і організаційно-управлінських основ ефективного, справедливого, рівноправного, безпристрасного, публічного і відкритого застосування кримінального покарання у виді позбавлення волі, як найбільш суворого заходу державного та міжнародно-правового примусу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25–26. Ст. 131.

2. Кримінально-виконавчий кодекс України : Закон України від 11.01.2003 № 1129–IV // Відомості Верховної Ради України. 2004. № 3–4. Ст. 21.

3. Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

4. Про стратегію реформування судочинства, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки : Указ Президента України від 20.05.2015 № 276/2015 // Урядовий кур'єр. 26.05.2015. № 92.

5. Бандурка О. М. Тисячоліття злочинності в Україні : монографія. Харків : Золота миля, 2015. 640 с.

6. Mc Whirter N. Book of Millenium Records. Yikgin Publiscing Ltd, 1999.

7. Stiftung Haus der Geschichte der Bundes. Republik Deutschland. URL: <https://www.dhm.de/Lemo/impressum>.

8. Бандурка О. М. Про владу і злочинність... Харків : Золота миля, 2012. 390 с.

9. Історія народження Загальної Декларації прав людини. URL: <http://www.un.org/ru/sections/universal-declaration/history-document/index.html>.

10. Загальна Декларація прав людини // Права людини і професійні стандарти для юристів в документах міжнародних організацій / упор. Т. Яблонська. К. : Сфера, 1999. 370 с.

11. Мінімальні стандартні правила поводження з в'язнями, прийняті Генеральною асамблеєю ООН 30.08.1955. URL: www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/prison.shtml.

12. Ширвиндт Е. Г., Утевский Б. С. Советское исправительно-трудовое право. М. : Изд-во Юрид. лит., 1951. 244 с.

13. Голик Ю. В. Александр Ильич Зубков – последний тюрьмовед Советского Союза // Организационное обеспечение реформирования уголовно-исполнительной системы : сб. матер. междунар. науч.-практ. конф. (г. Рязань, 3 февраля 2014 г.) / под ред. В. И. Селиверстова, В. А. Уткина, Ф. В. Грушина. Рязань : Академия ФСИН РФ, 2014. С. 48–51.

14. Лунеев В. В. Эпоха глобализации и преступность. М. : Норма, 2007. 272 с.

15. Римський статут міжнародного кримінального суду. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_588

16. Регламент Міжнародного кримінального Суду /ICC-BD/01-01-04. URL: https://www.icc-cpi.int/NR/rdonlyres/B920AD62-DF49-4010-8907-E0D8CC61EB/A4/277532/ICCBD010104_Russian.pdf.

17. Becker G. Essays in the economics and punishment. W. M. Landes. N.Y., 1974.

18. Vogel J. The European Integrated Criminal Justice System and Its Constitutional Framework // Maastricht journal of European and comparative law. Vol. 12. 2005. № 2. PP. 125–147.

Крикушенко О. Г. Кримінальне покарання у виді позбавлення волі: концептуальні підходи до його сучасного дослідження // Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2017. № 3. С. 84–91. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_3_16.pdf

Досліджуються проблеми еволюції ролі та місця кримінального покарання у виді позбавлення волі в системі державно-правового примусу в сучасних умовах євроінтеграційного виміру, глобалізації та інформатизації суспільства. Визначаються концептуальні підходи щодо вивчення процесів його виконання та відбування.

Крикушенко А.Г. Уголовное наказание в виде лишения свободы: концептуальные подходы к его современному исследованию

Исследуются проблемы эволюции роли и места уголовного наказания в виде лишения свободы в системе уголовно-правового принуждения в современных условиях евроинтеграционного измерения, глобализации и информатизации общества. Определяются концептуальные подходы изучения процессов его исполнения и отбывания.

Krikushenko A.G. Criminal Punishment in the Form of Deprivation of Liberty: Conceptual Approaches of His Modern Research

The article explores the problems of the evolution of the role and place of criminal punishment in the form of deprivation of liberty in the system of criminally-legal coercion in the current conditions of the European integration dimension, globalization and informatization of society. The conceptual approaches to the study of the processes of its execution and serving are defined.